

Zaaknummer : 01148231
Ons Kenmerk : ODH1626030
Datum : 4-2-2026

Beschikking

Wet natuurbescherming – Beheer en schadebestrijding

Onderwerp

Op 16 augustus 2022 ontvingen wij van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland een aanvraag om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, in samenhang met artikel 3.17, eerste lid, van de Wet natuurbescherming.

Op 16 februari 2023 hebben wij een besluit, met kenmerk ODH519067, genomen op deze aanvraag. Op 6 augustus 2024 heeft de rechtbank in haar uitspraak in zaaknummer SGR 23 / 2544 NATUUR V303

(ECLI:NL:RBDHA:2024:12540)¹ het beroep tegen het besluit gegrond verklaard en het besluit vernietigd. De rechtbank draagt in haar uitspraak tevens op een nieuw besluit te nemen op het verzoek van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland. Met dit besluit geven wij invulling aan de opdracht van de rechtbank.

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode vanaf afgifte van dit besluit tot en met de looptijd van het goedgekeurde Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2022 -2027 (hierna ook: FBP), te weten tot en met 31 december 2027. De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang van 'de veiligheid van het luchtverkeer', 'ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen' en 'ter bescherming van flora of fauna'. Met deze aanvraag wordt beoogd uitvoering te geven aan een deel van het in het faunabeheerplan omschreven ganzenbeheer, in aanvulling op de provinciale vrijstelling. De aanvraag geldt voor de volgende activiteiten:

1. Het beheerafschot van grauwe ganzen in de periodes: (i) In de regio Noordelijke Delta (het zuiden van Zuid-Holland d.w.z. onder de grote rivieren) van 1 november tot en met 14 februari; en (ii) In de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord (het noorden van Zuid-Holland d.w.z. boven de grote rivieren) van 1 november tot en met 29 februari.
2. Het gebruik van de volgende middelen:
 - a. Geweren van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang;
 - b. Geweren binnen de afpalingskring van een eendenkooi;
 - c. Honden, niet zijnde lange honden;
 - d. Slag- en steekwapens, uitsluitend voor het doden van gewonde ganzen;
 - e. Niet-levende lokvogels, lokfluiten, lokvoer dat niet vergiftigd of verdovend is en middelen waarmee (elektronisch versterkte) lokgeluiden kunnen worden gemaakt.

Wijzigingen ten opzichte van de beschikking van 16 februari 2023

Ten opzichte van de beschikking van 16 februari 2023 zijn in deze beschikking de volgende onderdelen gewijzigd:

1. Om de populatie grauwe gans te waarborgen is een nieuw voorschrift 7 toegevoegd;
2. De tekst in de paragraaf 'Beleid' is geactualiseerd;
3. De tekst in de paragraaf 'Belangenonderbouwing' is inhoudelijk aangepast en daarnaast geactualiseerd. Daarbij is een tabel over het afschot van de verschillende jaren toegevoegd;
4. Aan de paragraaf 'Staat van instandhouding' is een passage over de internationale afspraken (AEWA) toegevoegd;
5. De beheerperiode is ingeperkt. Hierbij is een beschouwing opgenomen over trekkende grauwe ganzen. In (i) de regio Noordelijke Delta (het zuiden van Zuid-Holland d.w.z. onder de grote rivieren) kunnen ganzen worden gedood in de periode vanaf 16 januari tot en met 14 februari; en (ii) in de regio's Delfland en

¹ <https://deelink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBDHA:2024:12540>

Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord (het noorden van Zuid-Holland d.w.z. boven de grote rivieren) in de periode vanaf 16 januari tot en met 29 februari.

Besluit

Wij besluiten:

- I. een ontheffing ex artikel 3.3, eerste lid, in samenhang met artikel 3.17, eerste lid, onder a, van de Wet natuurbescherming te verlenen aan de Faunabeheereenheid Zuid-Holland van de verboden van artikel 3.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor het beheerafschot van grauwe ganzen, in de gehele provincie Zuid-Holland, met uitzondering van natuurgebieden in beheer bij Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Zuid-Hollands Landschap, Natura 2000-gebieden en de voor ganzen aangewezen rustgebieden. Dit betreffen de volgende rustgebieden voor ganzen ingesteld in Zuid-Holland: Alblasserwaard Noord, Alblasserwaard Zuid en Reeuwijk (zie kaart²);
- II. de ontheffing, in afwijking van de aanvraag, te verlenen voor de periode vanaf 16 januari tot en met 14 februari, dan wel 29 februari, afhankelijk van de regio;
- III. de volgende documenten en aanvullingen onderdeel te laten zijn van deze ontheffing:
 - a. de aanvraag van 16 augustus 2022 met bijlage;
- IV. ter uitvoering van de ontheffing als bedoeld onder beslispunt I, de volgende middelen en methoden aan te wijzen:
 - a. geweren;
 - b. honden, niet zijnde lange honden;
 - c. slag- en steekwapens, alleen voor het doden van gewonde ganzen;
 - d. vangen of doden met gebruikmaking van niet-levende lokvogels;
 - e. het vangen of doden met gebruikmaking van lokvoer, dat niet vergiftigd of verdovend is;
 - f. het vangen of doden met gebruikmaking van een middel waarmee (elektronisch versterkte) lokgeluiden kunnen worden gemaakt;
- V. ter uitvoering van de ontheffing als bedoeld onder beslispunt I, ontheffing te verlenen van de verboden zoals genoemd in de krachtens artikel 3.26, tweede lid, van de Wet natuurbescherming gestelde regels voor wat betreft het gebruik van een geweer vanaf een half uur voor zonsopgang tot en met een half uur na zonsondergang (artikel 3.16 eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming) en voor wat betreft het gebruik van het geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi (artikel 3.16, eerste lid, aanhef onder c van het Besluit natuurbescherming);
- VI. dat deze ontheffing geldig is vanaf de bekendmaking van dit besluit tot en met 31 december 2027;
- VII. de voorschriften 1 tot en met 7 te verbinden aan de ontheffing.

² <https://omgevingsbeleid.zuid-holland.nl/omgevingsprogramma/maatregelen/818eee6b-3ebd-4737-a6ec-99b3e0abad8f>

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

D.C.G. Ruseler, MSc
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Appendices

1. het aantal aanvragen om vergoeding van faunaschade veroorzaakt door de grauwe gans waarbij het bedrag groter was dan €250,- euro per schadejaar.
2. het gemiddelde getaxeerde bedrag voor vergoeding van faunaschade veroorzaakt door de grauwe gans per schadejaar.

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Voorschriften voor de Faunabeheereenheid Zuid-Holland

- 1 De Faunabeheereenheid Zuid-Holland verleent voor uitvoering van de ontheffing schriftelijk of digitaal toestemming aan de betreffende uitvoerders.

Voorschriften voor de uitvoerder

- 2 De uitvoerder van de ontheffing dient te voldoen aan de door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland gestelde uitvoeringsregels zoals vermeld op het toestemmingsformulier van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland.
- 3 De uitvoerder van de ontheffing dient (een kopie van) het toestemmingsformulier, waarop de door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland toegekende uitvoeringscode is vermeld, schriftelijk of digitaal te kunnen tonen.
- 4 Slag- en steekwapens worden alleen gebruikt om gewonde ganzen uit hun lijden te verlossen.
- 5 Plastic merktekens, welke zich bevinden op gedode ganzen, dienen te worden geregistreerd op www.geese.org.
- 6 Metalen merktekens, welke zich bevinden aan gedode ganzen, moeten onder opgave van plaats en datum worden gemeld bij het Vogeltrekstation, via www.griel.nl.
- 7 Indien uit de juli-telling voor een kalenderjaar blijkt dat het aantal grauwe ganzen in de provincie Zuid-Holland minder dan 35.500 bedraagt, mag er voor de grauwe gans in het daaropvolgende kalenderjaar geen beheerafschot plaatsvinden.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 11.27 Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Op grond van de zorgplicht in artikel 11.27 Bal moet degene die een flora- en fauna-activiteit of vergelijkbare activiteit verricht, alle redelijke maatregelen nemen om nadelige gevolgen voor de natuurbelangen (beschermden en onbeschermden soorten en hun habitats) te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken als voorkomen niet mogelijk is, en de activiteit achterwege laten als de gevolgen onvoldoende beperkt kunnen worden.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 16 augustus 2022 ontvingen wij de aanvraag om een ontheffing van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland om een deel van het in het goedgekeurde Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2022 -2027 omschreven ganzenbeheer mogelijk te maken, namelijk het beheerafschot van grauwe ganzen in de periode november tot en met februari.

De aanvraag ziet op de volgende activiteiten:

1. Het beheerafschot van grauwe ganzen in de periodes: (i) In de regio Noordelijke Delta (het zuiden van Zuid-Holland d.w.z. onder de grote rivieren) van 1 november tot en met 14 februari; en (ii) In de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord (het noorden van Zuid-Holland d.w.z. boven de grote rivieren) van 1 november tot en met 29 februari.
2. Het gebruik van de volgende middelen:
 - a. Geweren van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang;
 - b. Geweren binnen de afpalingskring van een eendenkooi;
 - c. Honden, niet zijnde lange honden;
 - d. Slag- en steekwapens, uitsluitend voor het doden van gewonde ganzen;
 - e. Niet-levende lokvogels, lokfluiten, lokvoer dat niet vergiftigd of verdovend is en een middel waarmee (elektronisch versterkte) lokgeluiden kunnen worden gemaakt.

Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen zoals vermeld in:

- artikel 3.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, voor wat betreft het doden van de grauwe gans;
- artikel 3.4, eerste lid, onderdeel a en onder 2° en 3° juncto 3.4, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het gebruik van een middel waarmee elektronisch versterkte lokgeluiden kunnen worden gemaakt, zoals aangegeven in artikel 3.9, derde lid, onder d, van het Besluit natuurbescherming;
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het gebruik van het geweer;
- artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang;
- artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi.

De aanvraag is gedaan voor de looptijd van het Faunabeheerplan Ganzen Zuid-Holland 2022 – 2027 dat bij besluit van 14 december 2021 door ons is goedgekeurd. Dit faunabeheerplan loopt van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2027.

De aanvraag is ingediend met het doel om de standganzenpopulatie grauwe ganzen in Zuid-Holland terug te brengen:

- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en wateren;

Met beheer op grond van voornoemde belang worden tevens de volgende belangen gediend:

- het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid;
- het belang van de veiligheid van het luchtverkeer; en
- het belang van de bescherming van flora of fauna.

Er geldt een provinciale vrijstelling om grauwe ganzen te doden (in de winterperiode uitsluitend op percelen met kwetsbare gewassen) maar deze vrijstelling is gericht op grondgebruikers en niet op alle uitvoerders van het ganzenbeheer. Een uitbreiding van de mogelijkheden om ganzenbeheer uit te voeren is noodzakelijk om de populatie grauwe ganzen terug te dringen vanwege bovengenoemde belangen.

Uitspraak rechtbank Den Haag

De rechtbank Den Haag heeft in haar uitspraak van 9 augustus 2024 heeft geoordeeld dat er geen andere bevredigende oplossing is en dat de ontheffing niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de grauwe ganzen zal leiden. Wat betreft de aan de ontheffing ten grondslag gelegde wettelijke belangen wettelijk belang heeft de rechtbank ons gevolgd in de stelling dat uit de gegevens het algemene beeld naar voren komt dat grotere ganzenpopulaties leiden tot grotere schade aan gewassen. Ook heeft de rechtbank ons gevolgd in de stelling dat bij de huidige omvang van de ganzenpopulatie sprake is van 'belangrijke schade'. De rechtbank heeft echter geoordeeld dat wij niet inzichtelijk hebben gemaakt dat de ontheffing niet verder gaat dan strikt noodzakelijk is om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen. Volgens de rechtbank is onvoldoende gemotiveerd dat het belang van het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, het belang van veiligheid van het luchtverkeer en het belang van bescherming van flora en fauna noodzaakt tot het terugbrengen van de betrokken ganzenpopulaties naar de streefstanden uit het Faunabeheerplan.

Met dit besluit hebben wij het geconstateerde gebrek hersteld. Per wettelijk belang is gemotiveerd waarom de ontheffing vereist is.

Procedure

Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Aanvullingswet natuur Omgevingswet in werking getreden. Als een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is ingediend voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Omgevingswet blijft op grond van artikel 2.9, eerste lid, aanhef en onder a, van de Aanvullingswet natuur Omgevingswet het recht zoals dat gold onmiddellijk voor dat tijdstip van toepassing tot het besluit op die aanvraag onherroepelijk wordt. Deze ontheffing wordt dan ook verleend onder het oude recht, te weten de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb).

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze aanvraag.

Bevoegd gezag

De handelingen worden verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wet natuurbescherming zijn wij bevoegd gezag voor het verlenen van de ontheffing.

Zienswijze

Wij hebben de Faunabeheereenheid Zuid-Holland op 16 januari 2026 om een zienswijze gevraagd over de inperking van de beheerperiode, omdat daarmee wordt afgeweken van de ingediende aanvraag. De Faunabeheereenheid Zuid-Holland heeft op 26 januari 2026 een zienswijze uitgebracht en aangegeven geen bezwaar te hebben tegen de wijziging van de beheerperiode.

Wijziging ten opzichte van ontwerpbeschikking

Naar aanleiding van de zienswijze zijn geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht. Ten opzichte van de ontwerpbeschikking is één toevoeging gedaan aan het besluit, namelijk de alinea "Uitspraak rechtbank Den Haag".

Toetsingskader en grondslag beschikking

Deze aanvraag is getoetst aan de Wet natuurbescherming, het Besluit natuurbescherming (hierna ook: Bnb) en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (verder: de beleidsregel).

Provinciale vrijstelling

Voor een deel van de activiteiten waarvoor ontheffing is aangevraagd, geldt ook een provinciale vrijstelling.³ Onder de provinciale vrijstelling is het mogelijk om grauwe ganzen te doden (in de winterperiode uitsluitend op percelen met kwetsbare gewassen), mag het afschot plaatsvinden van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang en mogen gewonde ganzen met een slag-, snij- of steekwapen worden gedood. De onderhavige ontheffing wordt in aanvulling op de vrijstelling verleend.

Ontheffing

In artikel 3.17, eerste lid, van de Wnb is bepaald dat wij ten behoeve van de beperking van de omvang van een populatie van vogels ontheffing kunnen verlenen als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wnb.

Een ontheffing wordt slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- zij nodig is in het belang van een van de hieronder genoemde belangen;
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Deze wettelijke belangen zijn:

- a) de volksgezondheid en openbare veiligheid;
- b) de veiligheid van het luchtverkeer;
- c) voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij of wateren;
- d) bescherming van flora en fauna.

Middelen en methoden

Krachtens artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a en c, van het Bnb is het verboden om het geweer te gebruiken voor zonsopgang en na zonsondergang en binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, aanhef en onder d, van de Wnb. In artikel 3.26, derde lid, van de Wnb is bepaald dat wij ontheffing kunnen verlenen van de hiervoor genoemde verboden die zijn verbonden aan het gebruik van het geweer.

Op grond van artikel 3.3, vijfde lid, sub a, van de Wnb dienen bij vrijstellingen en ontheffingen de middelen en methoden aangewezen te worden uit de lijst van toegestane middelen en methoden in artikel 3.9, eerste lid, (middelen) en tweede lid (methoden) van het Bnb. Tot de toegestane methoden voor het vangen en doden behoren lokvogels, middelen waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt en lokvoer.

In artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb is bepaald dat bij onder meer het geven van een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Wnb, de middelen worden aangewezen die voor het vangen en doden van de aldaar bedoelde vogels en dieren mogen worden gebruikt.

Beleid

In 2014 is een Ganzenbeleidskader voor Zuid-Holland⁴ vastgesteld. In de jaren daarna is uitvoering gegeven aan dit beleid. Alhoewel dit ganzenbeleidskader eind 2019 is komen te vervallen is dit beleidskader het uitgangspunt geweest voor het Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2022 -2027. Er was namelijk ten tijde van het schrijven van

³ Onder het huidige recht op basis van artikel 3:186, tweede lid van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. Onder het oude recht op basis van artikel 3:61 en bijlage III en IV van de Omgevingsverordening Zuid-Holland.

⁴ Ganzenbeleidskader Zuid-Holland en bijbehorende Bijlage Uitwerking Ganzenbeleidskader Zuid-Holland 2014, Provinciaal Blad 2015 nr. 3157. [Ganzenbeleidskader Zuid-Holland](#)

het faunabeheerplan geen expliciet beleidskader voor de ganzen in Zuid-Holland. Het beleid inzake het ganzenbeheer is in feite op hoofdlijnen voortgezet door het goedkeuren van het faunabeheerplan voor de periode 2022-2027. Het ganzenbeheer is bij het vaststellen van het Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2022-2027 op enkele punten gewijzigd. Zie daarvoor de paragraaf Beheermaatregelen 2022-2027 op pag. 28 van het FBP. Een voorbeeld van zo'n wijziging is het beheer van grauwe ganzen in de in dit besluit genoemde periode. Dat deze wijziging past binnen ons beleid blijkt uit het goedkeuren van het FBP, waar onderhavige ontheffing op is gebaseerd.

In maart 2023 hebben wij de nieuwe 'Module Soortenbeleid' vastgesteld, als onderdeel van het Omgevingsbeleid.⁵ Hierin is opnieuw opgenomen dat de provincie zich jaarrond actief inzet "om de populatie standganzen binnen de provincie te reduceren tot op een niveau waarbij de schade acceptabel en de populatie beheersbaar is. Daarnaast is van groot belang dat ganzen met alle geschikte middelen, inclusief afschot, worden verjaagd van plaatsen waar ernstige schade kan ontstaan. Gedurende de winterperiode wordt rekening gehouden met de rust binnen de voor ganzen aangewezen Natura 2000-gebieden en met de aangewezen ganzenrustgebieden." Het huidige beleid is een voortzetting van het beleid dat is ingezet met het ganzenbeleidskader. In de paragraaf 'Beheerperiode van de ontheffing', onder het kopje 'Trekende grauwe ganzen' in dit besluit, wordt verder toegelicht dat de uitvoering van onderhavige ontheffing past binnen het huidige beleid.

⁵ <https://omgevingsbeleid.zuid-holland.nl/omgevingsprogramma/maatregelen/766cc269-ac06-42a1-81b4-da7d71314427>

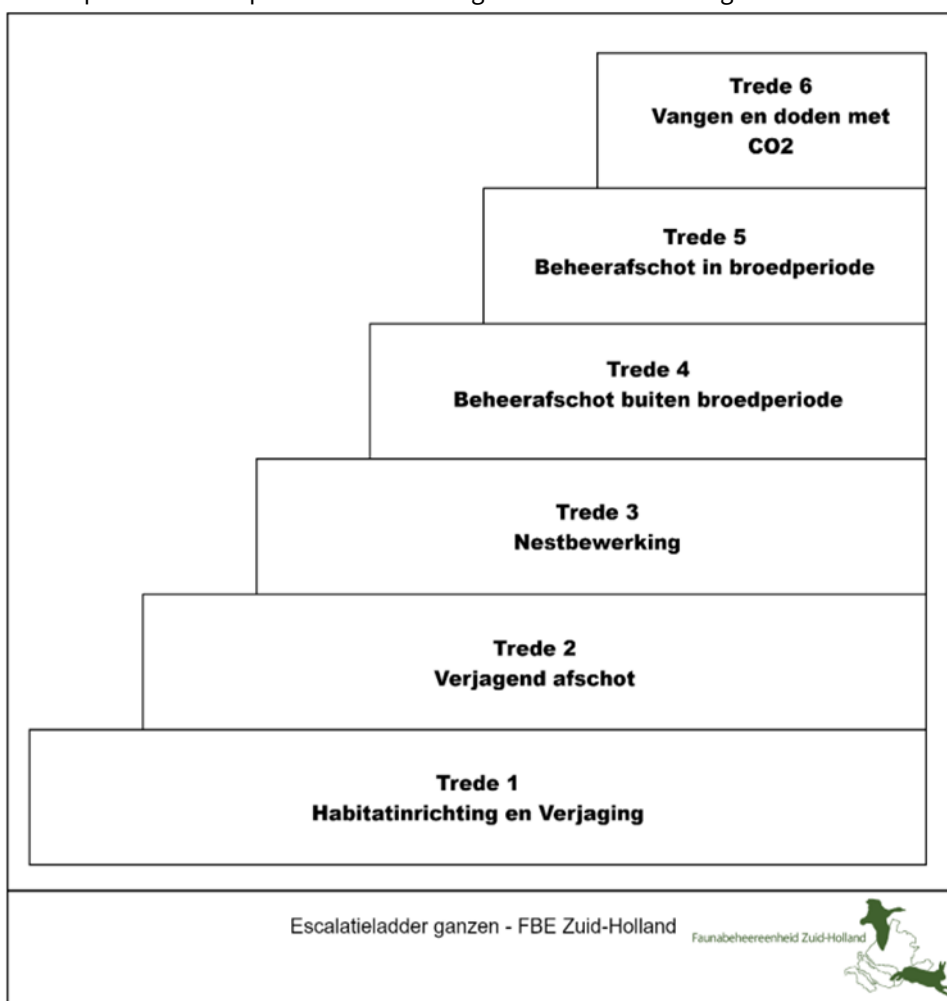
Beoordeling

Algemeen

Het door de FBE beoogde ganzenbeheer wordt in het FBP onderbouwd. Voor een volledige omschrijving en onderbouwing van het gewenste beheer, staat van instandhouding en de schades verwijzen wij naar dit FBP.

Geen andere bevredigende oplossing

De vraag of er een andere bevredigende oplossing is, wordt onderbouwd aan de hand van de escalatieladder. De escalatieladder voor het ganzenbeheer is beschreven in hoofdstuk 2 van het FBP. Het idee achter de escalatieladder is dat in eerste instantie wordt gekeken naar meer diervriendelijke en minder ingrijpende maatregelen om schade of risico's te voorkomen. Pas als deze maatregelen (die op de onderste treden van de ladder staan) niet werken, kan een stap naar boven op de ladder worden gezet naar een maatregel die minder diervriendelijk/meer ingrijpend is.

Figuur 1, De escalatieladder voor het ganzenbeheer

Preventieve maatregelen zoals vlaggen, linten en dergelijke, knalapparaten en ultrasoon geluid kunnen worden ingezet om landbouwschade door ganzen enigszins te voorkomen. Deze maatregelen zijn echter onvoldoende effectief gebleken en bovendien hebben deze maatregelen geen invloed op de omvang van de populatie.

Zoals ook in het FBP is gesteld zijn wij van mening dat er populatiebeheer dient te worden toegepast om de omvang van de populatie grauwe ganzen in Zuid-Holland te reduceren. Een reductie van de populatie kan alleen worden bereikt door gebruik te maken van maatregelen die hoger op de escalatieladder staan. De populatieontwikkeling van de grauwe gans in de afgelopen jaren laat zien dat nestbehandeling en beheerafschot in zowel de broedperiode als daarbuiten minimaal moet worden gecontinueerd om de populatiegroei te remmen.

Om een reductie van de populatie te bereiken moet het beheer ook effectiever en grootschaliger worden uitgevoerd. Dit staat beschreven in hoofdstuk 2 van het FBP. Daarbij gaat het o.a. over het afschot voor en tijdens de broedperiode en een meer dan voorheen gecoördineerde uitvoering van het beheer. Ook in de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 15 mei 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:1535) wordt onze stelling gedeeld dat er in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer en ter voorkoming van schade aan gewassen geen andere bevredigende oplossing is dan het reduceren van de populatieomvang van ganzen. De situatie is ten tijde van het nemen van dit besluit alleen maar nijpender geworden. De druk op de belangen is groter door het toegenomen aantal ganzen.

Omdat het beheer in de jaren voorafgaand aan het besluit van 16 februari 2023 niet heeft geleid tot het bereiken van een acceptabel schadeniveau, is ontheffing aangevraagd voor trede 4.⁶

Belangenonderbouwing

Op grond van de Wnb moet worden onderbouwd dat er op dit moment sprake is van dreigende belangrijke schade, dat ook de overige belangen in het geding zijn. Dat onderbouwen wij hieronder.⁷

Landbouwschade

Streefstanden in relatie tot de totale landbouwschade

Op basis van het provinciale beleid heeft de FBE een streefstand van 35.500 vastgesteld voor de grauwe gans. Deze streefstand is in het FBP vastgelegd en is gebaseerd op aanvaardbare landbouwschade. Dit aantal ganzen is gebaseerd op de in 2005 vastgestelde, in Zuid-Holland aanwezige populatie, waarbij de getaxeerde schade veroorzaakt door grauwe ganzen (standganzen) ruim 56.000 euro bedroeg (par. 2.4 van het FBP).

Naar huidige inzichten blijft bij het bereiken van de streefstand van 35.500 grauwe ganzen jaarlijks belangrijke schade bestaan. Zelfs wanneer deze streefstand wordt gerealiseerd, zal er nog steeds sprake zijn van aanzienlijke totale schade aan landbouwgewassen. De totale schade, dus de som van alle schadegevallen, zal echter kleiner zijn dan in de huidige situatie.

Wanneer het precieze punt wordt bereikt waarop niet langer sprake is van belangrijke schade, is vooraf niet te bepalen. Allereerst geldt dat er naar ons oordeel bij een getaxeerde schade van 56.000 euro sprake was van belangrijke schade. Daarnaast verwachten wij niet dat, wanneer de populatie wordt gereduceerd tot de hierboven genoemde streefstand, de jaarlijkse schade daadwerkelijk gereduceerd zal zijn tot een getaxeerd schadebedrag van 56.000 euro. Er is namelijk veel veranderd sinds 2005. De prijzen van gras, het belangrijkste schadegewas, fluctueren van jaar tot jaar maar zijn over de periode 2005-2023 ongeveer verdubbeld. Ook hebben veel meer ondernemers de weg naar BIJ12 gevonden voor het indienen van een verzoek om tegemoetkoming. We merken in verband hiermee op dat er, ten tijde van de vaststelling van het getaxeerde schadebedrag van 56.000 euro, in de praktijk feitelijk meer schade werd aangericht die niet in dit schadebedrag is verdisconteerd, omdat die schade niet werd getaxeerd.

Het is niet mogelijk om exact te berekenen hoeveel schade 35.500 grauwe ganzen daadwerkelijk aan zullen richten, omdat dat van meer factoren afhankelijk is dan alleen de populatieomvang. Zoals hierboven omschreven is de daadwerkelijke schade ook afhankelijk van bijvoorbeeld de gewasprijzen. Wanneer we uitgaan van een voedselbehoefte van 500 gram gras per dag per grauwe gans⁸ en daarbij de voorzichtige aanname doen dat grauwe

⁶ De Rechtbank Den Haag heeft in haar uitspraak van 6 augustus 2024 (ECLI:NL:RBDHA:2024:12540) overwogen dat wij ons op het standpunt hebben kunnen stellen dat er geen andere bevredigende oplossing is, zie rechtsoverweging 10.

⁷ De Rechtbank Den Haag heeft in haar uitspraak van 6 augustus 2024 (ECLI:NL:RBDHA:2024:12540) overwogen dat wij ons op het standpunt mogen stellen dat bij de huidige omvang van de populatie grauwe ganzen sprake is van 'belangrijke schade' (rechtsoverweging 7.2).

⁸ <https://wbesusterengraetheide.nl/faunabeheer/ganzen/grauwe-gans/>

ganzen 200 dagen per jaar gras eten, dan is dat per jaar 100 kg gras per grauwe gans. Vermenigvuldigd met het aantal van 35.500 grauwe ganzen is dat 3,55 miljoen kilo gras per jaar. Bij een grasprijs van 0,30 euro per kilo levert dat grofweg 1 miljoen euro schade op voor de grauwe gans. Wanneer we deze benadering uitbreiden met schade aan andere gewassen (die veelal duurder zijn dan gras), dan lijkt een totale potentiële schade in de ordegrootte van 1 à 1,5 miljoen euro per jaar een realistische verwachting bij het bereiken van de streefstand.

Er zijn 1.593 graasdierbedrijven⁹ in Zuid-Holland (Bron: CBS, 2025¹⁰). Wanneer de hiervoor omschreven totale schade van 1 miljoen euro aan gras evenredig over deze bedrijven wordt verdeeld, gaat het om een schade van ruim 600 euro per bedrijf per jaar. En dit betreft dan alleen de schade aan gras. De praktijk leert ook dat deze schade verre van evenredig verdeeld plaatsvindt. Er zullen naar verwachting nog steeds bedrijven zijn met duizenden euro's schade per jaar. Met andere woorden: ook bij het bereiken van de streefstand zal er sprake zijn van (dreigende) belangrijke schade. Daarmee gaat de uitvoering van de ontheffing niet verder dan strikt noodzakelijk.

Wij wijzen in dit verband ook op appendices I en II onderaan dit besluit. Daaruit blijkt dat het aantal schadegevallen met een getaxeerde schade van 250 euro of hoger blijft toenemen. Ook neemt het gemiddelde bedrag per schadegeval toe.

De streefstand past overigens ruim binnen de door SOVON berekende 'Gunstige Referentie Populatie' (GRP) voor de grauwe gans, in die zin dat de streefstand veel hoger ligt dan de GRP die voor Zuid-Holland is vastgesteld op 15.900 exemplaren in de zomer.¹¹ Met het bereiken van de streefstand wordt dus ruim boven de GRP gebleven, daarmee is de staat van instandhouding van de soort niet in gevaar.

Tot slot is van belang dat de onderhavige ontheffing nog slechts zal gelden voor twee beheerseizoenen (vanaf heden tot en met 31 december 2027 in de periode vanaf 16 januari tot respectievelijk 14 of 29 februari). Uit de ontwikkeling van de aantallen grauwe ganzen en de afschotcijfers van de jaren 2016-2024 (zie tabel 3 en 4) volgt dat het behalen van de streefstand, hoewel wenselijk, in de periode waarvoor onderhavige ontheffing zal gelden niet realistisch is.

Omvang landbouwschade

In hoofdstuk 5.2 van het FBP is het volgende aangegeven:

Schade in de winterperiode wordt veroorzaakt door zowel standganzen als trekganzen. Deze schade wordt gedomineerd door schade aan de eerste snede van grasland. Schade aan de eerste snede ontstaat in de periode 1 november tot c.a. april/mei. Omdat deze schade over een langere periode kan ontstaan, wordt deze door BIJ12-Faunazaken toebedeeld aan de winterperiode. De eerste snede groeit voornamelijk in het voorjaar: maart, april en mei, wanneer de winterrust is afgelopen en beheer mogelijk is. Gras is met name gevoelig voor schade in het vroege voorjaar, net voor en tijdens het groeiseizoen (januari tot c.a. april/mei). Met name grauwe ganzen en kolganzen foerageren in het vroege voorjaar – wanneer het voedselaanbod terugloopt – naast de groene delen ook op de worteldelen van gras, waardoor de eerste snede gras geen kans op groei heeft.

In Nederland geven de schadegegevens van BIJ12-Faunazaken een duidelijk beeld van belangrijke schade in de provincie, dit omdat het hier om gevalideerde gegevens gaat die door onafhankelijke taxateurs worden verzameld. De database van BIJ12-Faunazaken geeft echter data die een steekproef van de werkelijkheid is. Dit omdat BIJ12-Faunazaken alleen schade taxeert nadat een agrariër een tegemoetkoming heeft aangevraagd voor schade en indien aan alle formele vereisten wordt voldaan. Dat betekent dat niet alle schade in kaart wordt gebracht en dat

⁹ Een bedrijf behoort tot een graasdierbedrijf als twee derde of meer van de totale Standaard Opbrengst van het bedrijf afkomstig is van landbouwactiviteiten die bij het graasdierbedrijfstype horen. Graasdieren zijn koeien, schapen, geiten en paarden. (cbs.nl)

¹⁰ https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/80783ned#AantalLandbouwbedrijvenTotaal_1

¹¹ Voorstel provinciale gunstige referentiewaarden voor de standpopulaties van Grauwe Gans en Brandgans, Sovon-rapport 2022/47

niet alle schadegevallen in de data van BIJ12 zitten. Daarnaast is aan de hand van de schadehistorie gebleken dat het ontstaan van schade aan de landbouw rechtstreeks afhankelijk is van de aantallen ganzen die er zijn. Gansen zijn mobiel en foerageren overal in de provincie op grasland en op percelen met andere gewassen. De afgelopen jaren is de totale getaxeerde schade veroorzaakt door de grauwe gans gestegen van circa € 450.000 in 2016 tot circa € 5.800.000 in 2024, zoals weergegeven in tabel 1. Uit het FBP blijkt dat van de daarin opgenomen ganzensoorten de grauwe gans de meeste schade aanricht. In tabel 2 is de schade in kg droge stof weergegeven ter illustratie van het feit dat de stijging van de schade in euro's niet uitsluitend veroorzaakt wordt door een stijging van de prijs van gras.

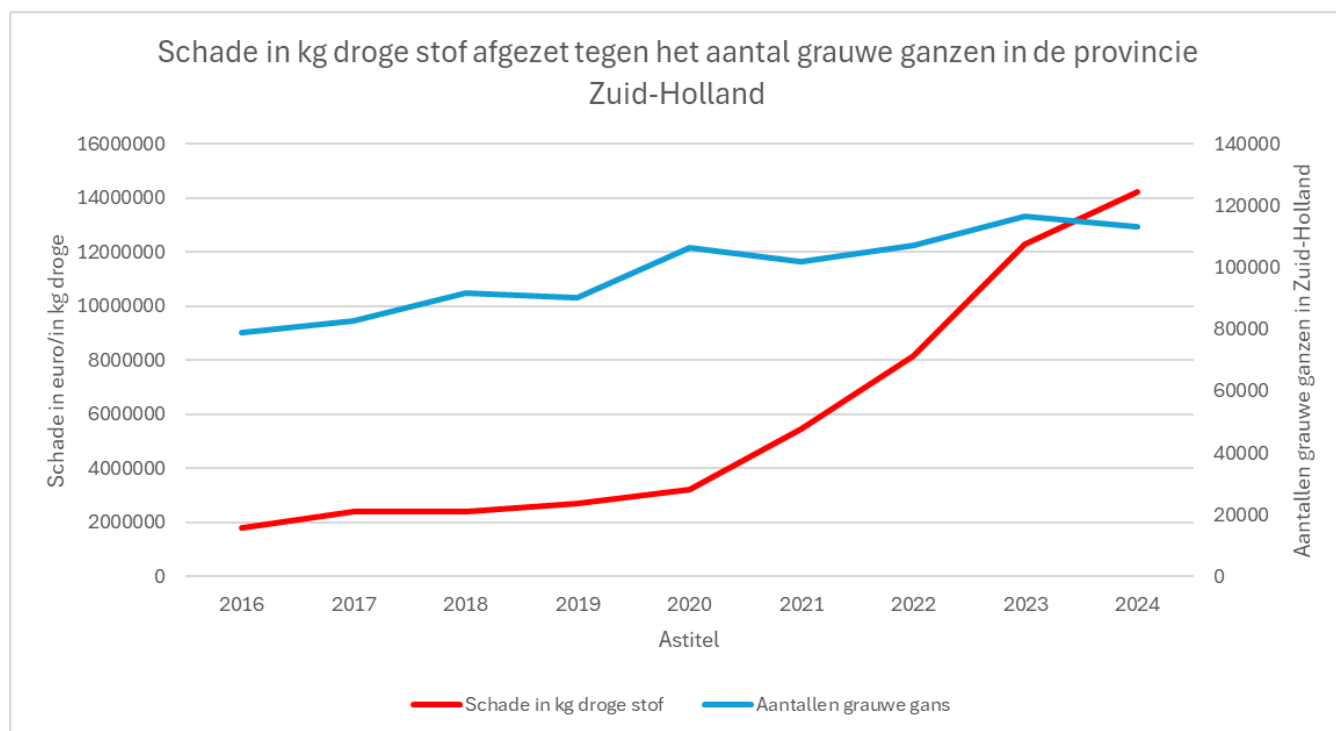
Tabel 1: Totale getaxeerde schade in Euro's door grauwe gans in ZH

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Grauwe gans	€ 455.108	€ 634.329	€ 690.122	€ 734.437	€ 961.490	€ 1.744.001	€ 3.071.896	€4.964.999	€5.860.491

Tabel 2: Totale getaxeerde schade in kg droge stof door grauwe gans in ZH

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Grauwe gans	1.806.494	2.407.275	2.391.620	2.696.577	3.206.243	5.449.612	8.171.002	12.278.922	14.207.737

Daarnaast geldt het volgende. Ten opzichte van het besluit van 16 februari 2023 is de omvang van de populatie grauwe gans en de omvang van de schade verder toegenomen, zie tabel 1 en 3 (laatste onder Staat van instandhouding).

Figuur 2, De schade in kilogram droge stof (rood, linker as) afgezet tegen de aantallen grauwe gans in de provincie Zuid-Holland (blauw, rechter as) over de jaren 2016 tot en met 2024.

Uit de ontwikkeling van de getaxeerde schade door grauwe gansen ten opzichte van de ontwikkeling van de populatie grauwe gansen, blijkt duidelijk dat er een verband is tussen de omvang van de populatie van de grauwe gans en de omvang van de landbouwschade (Figuur 2).

Conclusie landbouwschade

Hiermee is voldoende onderbouwd dat het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen een belang is om de ontheffing te kunnen verlenen.

Vliegveiligheid

In paragraaf 5.3 van het FBP wordt onderbouwd dat ganzen de vliegveiligheid in gevaar brengen. Aanvaringen tussen vliegtuigen en ganzen kunnen ernstige gevolgen hebben omdat vliegtuigmotoren in de meeste gevallen zullen worden beschadigd wanneer een gans naar binnen vliegt of naar binnen wordt gezogen. Gelet op de omvang en het gewicht van de meeste ganzen kan ook een botsing met een ander deel van een vliegtuig ernstige schade tot gevolg hebben. In tabel 8 op pagina 58 van het FBP zijn de incidenten met ganzen beschreven voor de luchthaven Rotterdam The Hague Airport en de luchthaven Schiphol.

Uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 15 mei 2019 blijkt dat een oorzakelijke relatie mag worden aangenomen tussen de omvang van de populatie ganzen rond de luchthavens Schiphol en Rotterdam The Hague Airport en het aantal risicovolle baankruisingen.¹² Door de grote hoeveelheden ganzen die op de route van en naar hun foerageergebieden de start- en landingsbanen kruisen, is het risico op vogelaanvaringen de laatste jaren toegenomen.

Verder ligt Zuid-Holland zowel binnen de invloedssfeer van de luchthaven Schiphol als RTHA. In het Jaarverslag 2023 Wet natuurbescherming van RTHA worden incidenten beschreven. Ganzen zijn mobiel en overal in de provincie in grote aantallen aanwezig. In het FBP (pagina 60) staat verder dat er bij de uitvoering van het ganzenbeheer extra aandacht zal zijn voor het beheer in de aandachtszone (binnen 13 kilometer van het vliegveld).

Conclusie vliegveiligheid

Hiermee is voldoende onderbouwd dat ook de vliegveiligheid een wettelijk belang is waarop de ontheffing kan worden verleend.

Bescherming van flora en fauna

In paragraaf 5.1 van het FBP wordt beschreven wat het effect van ganzen op de flora en fauna is.

Door hun gedrag en de grote aantallen waarin ganzen in Zuid-Holland voorkomen, hebben ganzen directe effecten op hun natuurlijke leefomgeving.¹³ In natuurgebieden veroorzaken ganzen schade door overbegrazing van oevervegetaties en rietlanden, waardoor de biotoop van een groot aantal diersoorten verdwijnt. Met name in de ruitijd, wanneer ganzen zich in grote groepen verzamelen op open wateren, wordt de graasdruk op rietspruiten hoog. Daarnaast is er lokaal schade door eutrofiëring (vermesting) van voedselarme wateren. Deze schadelijke effecten zorgen ervoor dat de biodiversiteit in natuurgebieden afneemt en de doelstellingen van Natura 2000-gebieden (waaronder de instandhouding van zeldzame soorten zoals de grote karekiet, woudaap, roerdomp, zwarte stern en purperreiger) en de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) in het geding kunnen zijn. Voorbeelden van Natura 2000-gebieden met instandhoudingsdoelstellingen die in negatieve zin beïnvloed worden door de aanwezigheid van grote aantallen zomerganzen zijn Boezems Kinderdijk (in Zuid-Holland) en Zouweboezem (Utrecht). De realisatie van de natuurtypen 'moeras' en 'trilveen' in het Natuurnetwerk Nederland wordt door te intensieve begrazing door ganzen belemmerd. Het effect van de toegenomen standganzenpopulatie op de Zuid-Hollandse natuur laat een duidelijk beeld zien van schade aan riet door grauwe ganzen. Overbegrazing van oevervegetaties, waaronder riet, leidt tot de afname van in water wortelende vegetatie, wat zorgt voor een negatief cascade-effect op de visstand en de macrofauna, waardoor de samenstelling en kwaliteit hiervan afneemt. De negatieve gevolgen voor de flora en fauna ten gevolge van de aanwezigheid van grote aantallen ganzen in Zuid-Holland wordt ook bevestigd in het rapport "Effecten van de graasdruk door grauwe ganzen op natuurdoelen voor

¹² Dit is bevestigd door de Rechtbank Den Haag in een andere uitspraak van 6 augustus 2024 (ECLI:NL:RBDHA:2024:12663), zie rechtsoverweging 11.2.

¹³ Zie ook een andere uitspraak van de Rechtbank Den Haag van 6 augustus 2024, rechtsoverweging 12.2 (ECLI:NL:RBDHA:2024:12663).

N2000 en KRW” van Waternet d.d. 28 mei 2020. Daarin wordt geconcludeerd dat de gewenste Goede Ecologische Toestand (GET) vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de instandhoudingsdoelstellingen vanuit Natura 2000 door de grootte van de populatie grauwe ganzen en de mate waarin deze foerageert op de emerse (riet) vegetatie, onhaalbaar zijn en om die doelstellingen te behalen het noodzakelijk is om populatiebeheer toe te passen.

Ook Sovon wijst erop dat door de grote toename van grauwe ganzen, door het gehele land lokaal diverse andere vogelsoorten die afhankelijk zijn van riet en andere watervegetatie, in de knel komen.¹⁴ In meerdere gevallen worden er bij de aanleg van nieuwe natuurgebieden in Zuid-Holland extra maatregelen getroffen om vraat door ganzen te voorkomen of beperken. Alleen al bij de natuurontwikkeling in de Krimpenerwaard, met een omvang van ca. 1.500 hectare, leidt dit tot een extra kostenpost van ca. 300.000 euro voor vraatbescherming in de vorm van rasters en speciale kratten rondom kwetsbare vegetatie (Bron: provincie Zuid-Holland). Op grond van het bovenstaande kan evenals bij vliegveiligheid worden gesteld dat ook voor de schade aan flora en fauna er een oorzakelijke relatie mag worden aangenomen tussen de omvang van de populatie ganzen en de schade aan de flora en fauna.

Conclusie bescherming flora en fauna

Hiermee is voldoende onderbouwd dat ook met het oog op de bescherming van flora en fauna de ontheffing kan worden verleend.

Volksgezondheid

In het FBP staat vermeld dat ganzen dragers zijn van verschillende pathogenen (ziekteverwekkers) die schadelijk kunnen zijn voor mensen. Blootstelling aan deze pathogenen kunnen bij de mens leiden tot onder andere diarree en voedselvergiftiging. Ganzen kunnen ook een rol spelen bij de verspreiding van vogelgriep. Het belang van de volksgezondheid komt ook in het geding door de invloed van uitwerpselen van de ganzen op de kwaliteit van (zwem)water en de functionaliteit van ligweiden en stranden. Door overbemesting van open water door hoge concentraties van watervogels ontstaan er gunstige omstandigheden voor de ontwikkeling van cyanobacteriën.

Uit het bovenstaande volgt dat het verlenen van deze ontheffing voor het beheer van de grauwe gans zal bijdragen aan de volksgezondheid.

Conclusie belangen

Er is voldoende onderbouwd dat het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen een belang is om de ontheffing te kunnen verlenen. Naast het belang van landbouwschade is ook voldoende onderbouwd dat het populatiebeheer van de ganzen ook in het belang is van de vliegveiligheid en het reduceren van de schade aan flora en fauna. Het populatiebeheer draagt tenslotte ook bij aan het belang van de volksgezondheid.

Staat van instandhouding

Standganzen

In het FBP¹⁵ is de populatieontwikkeling van de grauwe gans behandeld. De hier genoemde aantallen betreffen de permanent in Zuid-Holland aanwezige ganzen (standganzen) gebaseerd op de jaarlijkse juli-tellingen. In tabel 3 is inzichtelijk gemaakt hoe de populatie van de grauwe gans zich de afgelopen jaren in Zuid-Holland heeft ontwikkeld.

Tabel 3: Aantal grauwe ganzen in de provincie Zuid-Holland o.b.v. de juli-telling zoals in FBP, aangevuld met de cijfers uit de jaarrapportages van de FBE (waar mogelijk gecorrigeerd met TRIM3).

Jaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

¹⁴ A043 Grauwe Gans *Anser anser*, niet-broedvogel (Versie oktober 2024) – Bouwsteen ten behoeve van de VHR-opgave, gepubliceerd op <https://stats.sovon.nl/pub/publicatie/21966>, p.7.

¹⁵ Aangevuld met cijfers uit bijlage 3 (met r-trim correctie) van Integrale telling standganzen Zuid-Holland 2020, CLM november 2020.

Grauwe gans	76.505	88.083	90.103	92.171	112.717	102.029	107.253	116.625	113.190
--------------------	--------	--------	--------	--------	---------	---------	---------	---------	---------

Tabel 4: Aantal geschoten grauwe ganzen in de provincie Zuid-Holland op basis van alle gecombineerde toestemmingen en de vrijstelling.

Jaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Grauwe gans	49.950	42.599	44.742	44.709	51.155	53.206	52.080	68.900	62.463

Uit de bovenstaande tabellen blijkt dat in de afgelopen zes jaar het aantal grauwe ganzen in Zuid-Holland sterk is toegenomen. Ondanks het beheer van de afgelopen jaren.

Deze in Zuid-Holland aanwezige aantallen overstijgen ruimschoots de door Sovon berekende Gunstige Referentie Populatie (GRP) van 15.900 exemplaren in juli.¹⁶ De GRP sluit aan bij de internationale beleidsplannen zoals opgesteld in het kader van het Adaptive Flyway Management Plan (AFMP). Hier wordt uitgegaan van de gehele internationale flywaypopulatie ten tijde van aanvang van het AEWA-verdrag in 2000 (Nagy et al. 2021).

Voorschrift

Om de populatie grauwe gans te waarborgen is voorschrift 7 toegevoegd aan de ontheffing. Indien uit de juli-telling voor een kalenderjaar blijkt dat het aantal grauwe ganzen in de provincie Zuid-Holland minder dan 35.500 bedraagt, mag er voor de grauwe gans in het daaropvolgende kalenderjaar geen beheerafschot plaatsvinden.

Conclusie staat van instandhouding

Gezien hoofdstuk 4 (populatieontwikkeling) en bijlage 1 (wettelijk kader) van het FBP, de grootte van de populaties van de grauwe gans in 2021 in Zuid-Holland ten opzichte van de GRP¹⁷, de verwachte hoeveelheid afschot die plaatsvindt in de komende twee beheerseizoenen en de staat van instandhouding die door Sovon¹⁸ als 'gunstig' is beoordeeld, de toename van de omvang van de populatie grauwe gans ten opzichte van het besluit van 16 februari 2023 en het opnemen van voorschrift 7 zijn wij van oordeel dat door het gebruik van onderhavige ontheffing met de daaraan verbonden voorschriften, geen afbreuk wordt gedaan aan de staat van instandhouding van deze soort.

Middelen en methoden

Geweer, honden en slag en steekwapens

Om beheerafschot mogelijk te maken moet het geweer worden gebruikt. Honden zijn nodig om geschoten ganzen snel te kunnen apporteren en slag- en steekwapens zijn nodig om gewonde ganzen te doden ingeval er redelijkerwijs geen alternatief middel voorhanden is met minder mogelijke nadelige gevolgen voor het welzijn van de desbetreffende gans (zie ook artikel 3.9, zevende lid, van het Bnb). Omdat deze middelen nodig zijn voor het uitvoeren van een effectieve bestrijding van de ganzen hebben wij deze middelen ook aangewezen in deze ontheffing.

Gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang

Op grond van artikel 3.26, derde lid, van de Wnb kunnen wij een ontheffing verlenen om af te wijken van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.16, eerste lid, van het Bnb, waarin is bepaald dat geweren niet worden gebruikt "voor zonsopgang en na zonsondergang".

Aangevraagd is om bij het ganzenbeheer het geweer te gebruiken vanaf een half uur voor zonsopgang en tot en met een half uur na zonsondergang. Over het algemeen zijn verstoringen die vroeg optreden, wanneer ganzen nog niet in een dagelijkse routine van foerageren zitten, het effectiefst (Radtko & Dieter, 2011). Mede hierom is het van

¹⁶ H. Schekkerman, K. Koffijberg & J. Stahl, Sovon-notitie 2022/47, Voorstel provinciale gunstige referentiewaarden voor de standpopulaties van Grauwe Gans en Brandgans

¹⁷ Zie afbeelding 5 in paragraaf 2.5 van het FBP.

¹⁸ Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2021.

belang dat beheerfschot mogelijk is op de momenten dat standganzen zich van en naar hun foerageergebied bewegen. En dat is juist ook voor zonsopkomst en na zonsondergang.

Eendenkooien

Er zijn meerdere eendenkooien met afpalingskring in Zuid-Holland. Het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi is aangevraagd, gezien het feit dat er binnen de afpalingskring ook kwetsbare gewassen voorkomen waar grauwe ganzen op af komen. Wij achten dit voldoende onderbouwd.

Lokmiddelen

Met de inzet van lokvogels, lokvoer en (elektronisch versterkte) lokgeluiden kunnen ganzen binnen een schootsafstand (maximaal 30 meter) worden verkregen en kan een goed gericht dodelijk schot worden afgegeven. De werkwijze met deze methoden dient dus ook het belang van dierenwelzijn. De effectiviteit van het ganzenbeheer wordt aanzienlijk groter bij gebruik van een combinatie van methoden lokvogels, lokvoer en (elektronisch versterkte) lokgeluiden.

Artikel 3.9, tweede lid, van het Bnb geeft een opsomming van toegestane methoden, waaronder lokvogels (sub c), middelen waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt (sub d) en lokvoer (sub g). In besluit IV hebben wij het gebruik van lokvogels en lokvoer beperkt tot niet-levende lokvogels en lokvoer dat niet vergiftigd of verdovend is. Het gebruik van elektronisch versterkte lokgeluiden als methode, is echter op grond van art. 3.9, derde lid, van het Bnb zonder ontheffing verboden. Voor een effectief beheer van de ganzen waarbij de ganzen goed onder schot worden verkregen, achten wij het echter noodzakelijk om ook elektronisch versterkte lokgeluiden toe te staan.

Beheerperiode van de ontheffing

Ontheffing is gevraagd voor de periodes: (i) In de regio Noordelijke Delta (het zuiden van Zuid-Holland d.w.z. onder de grote rivieren) van 1 november tot en met 14 februari; en (ii) In de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord (het noorden van Zuid-Holland d.w.z. boven de grote rivieren) van 1 november tot en met 29 februari.

Trekkende grauwe ganzen

Deze ontheffing richt zich op het terugbrengen van de standganzenpopulatie grauwe ganzen in Zuid-Holland. Uit hoofdstuk 4 van het FBP blijkt dat naast de standganzen die jaarrond aanwezig zijn, er zich ook trekganzen in de provincie Zuid-Holland bevinden in de beoogde beheerperiode. Wat de grauwe gans betreft, gaat het om relatief kleine aantallen ten opzichte van de grauwe ganzen die het gehele jaar in Zuid-Holland verblijven. In de winterperiode bestaat de totale populatie grauwe ganzen dus voor het grootste gedeelte uit de eigen standganzen, zoals aangegeven in de eerste alinea op pagina 33 van het FBP. Ook Sovon trekt deze conclusie en geeft aan dat het aandeel Nederlandse broedvogels (standganzen) in het winterseizoen steeds groter wordt.^{19,20} Voor de totale populatie, dus de trekkende grauwe ganzen en de standganzen bij elkaar, geldt ook een GRP. Deze is gebaseerd op seizoensgemiddelden en ligt voor Zuid-Holland op 21.288 exemplaren²¹. Het getelde/berekende seizoensgemiddelde bedroeg in 2023 62.438²², dus ook als de standpopulatie en de trekkende populatie samen worden gezien, liggen de huidige aantallen ruimschoots boven de GRP.

Door de aanwezigheid van de trekkende grauwe ganzen in de winterperiode ontstaat een noodzaak tot heroverweging van de aangevraagde beheerperiode. Enerzijds is het uitgangspunt van ons beleid het in stand

¹⁹ A043 Grauwe Gans Anser anser, niet-broedvogel (Versie oktober 2024) – Bouwsteen ten behoeve van de VHR-opgave, gepubliceerd op <https://stats.sovon.nl/pub/publicatie/21966>

²⁰ Land van 2,3 miljoen ganzen, Sovon-nieuws, 37^e jaargang, pagina 1, 5 en 6, september 2024, gepubliceerd op <https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/21939>

²¹ SOVON. 2023. Provinciale Gunstige Referentie Populaties van trekkende populaties van Kolgans, Brandgans en Grauwe Gans en status van broedende Kolganzen in Friesland, Sovon-rapport 2023/63, pagina 11. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

²² <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1610/?prov=ZH>

houden van de winterrust voor de trekganzen. Anderzijds is het gezien de voorgaande onderbouwingen in het belang van voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, de veiligheid van het luchtverkeer en ter voorkoming van schade aan flora- en fauna, noodzakelijk om de aantallen standganzen in de provincie Zuid-Holland terug te brengen.

Ten opzichte van het besluit van 16 februari 2023 wordt de periode van beheer van de grauwe gans beperkt. In de regio Noordelijke Delta (het zuiden van Zuid-Holland d.w.z. onder de grote rivieren) wordt het beheer mogelijk gemaakt in de periode vanaf 16 januari tot en met 14 februari; en (ii) In de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord (het noorden van Zuid-Holland d.w.z. boven de grote rivieren) in de periode vanaf 16 januari tot en met 29 februari.

Met deze beperking wordt de kans verkleind dat trekganzen worden gedood. Niet alleen omdat de periode wordt verkort, maar ook omdat de meeste overwinterende grauwe ganzen ons land en de provincie weer verlaten of verlaten hebben in deze periode. *“Bij de trekvogels uit Scandinavië is in toenemende mate sprake van een verkorting van de trekweg; een deel van deze vogels vertrekken al vroeg in de winter richting hun noordelijke broedgebieden (Månsson et al. 2022). Dit zien we ook terug in het seizoensverloop in Nederland: van december op januari is in alle regio's een opvallende afname te zien.”*²³

Hoewel de kans relatief klein is, is het wel mogelijk dat er op basis van dit besluit grauwe ganzen worden gedood die behoren tot het trekkende deel van de populatie. Dit is echter niet problematisch, omdat ook het trekkende deel van de populatie in een gunstige staat van instandhouding verkeert, waarbij de in Zuid-Holland aanwezige aantallen de door Sovon berekende Gunstige Referentie Populatie voor trekkende grauwe ganzen (als niet-broedvogel) ruimschoots overstijgen.²⁴ Bovendien veroorzaken ook de trekkende grauwe ganzen schade aan gewassen in de periode dat ze in Zuid-Holland verblijven. Daarin onderscheiden ze zich niet van de grauwe ganzen die in Zuid-Holland broeden.

Daarnaast is de verkorte beheerperiode nog altijd geschikt voor het beheer van de grauwe gans. Grauwe ganzen broeden in het vroege voorjaar, vanaf eind februari²⁵. Voorafgaand aan de paarperiode kan worden waargenomen dat broedparen gevormd worden, waarna deze op zoek gaan naar een geschikte nestgelegenheid. Die nestgelegenheid vinden ze vaak in natuurgebieden, maar ook in bebouwde kommen en bijvoorbeeld klaverbladen van snelwegen. Er kan dus worden waargenomen of de paarperiode is gestart. De broedlocaties zijn over het algemeen beschut gelegen en minder geschikt voor het gebruik van een geweer om ganzen te doden. De maanden januari en februari zijn dan ook bij uitstek geschikt om ganzen te doden, juist voordat deze zich terugtrekken uit het open veld en tot broeden overgaan. Hiermee wordt voorkomen dat deze ganzen eieren leggen en zich voortplanten. Juist een toename van de populatie door voortplanting, waardoor de schade aan gewassen, het gevaar voor het vliegverkeer en de schade aan flora en fauna groter wordt kan zo worden voorkomen. Echter dient voldoende rekening te worden gehouden met de trekganzen die zich in deze periode in Zuid-Holland bevinden, vandaar dat we in dit besluit geen beheerafschot toestaan tussen 1 november en 15 januari.

Looptijd van de ontheffing

Voor de looptijd van deze ontheffing is aansluiting gezocht bij de looptijd van het FBP, te weten tot 31 december 2027. Dit betekent dat in de praktijk in de jaren 2026 en 2027 in de regio Noordelijke Delta (het zuiden van Zuid-Holland d.w.z. onder de grote rivieren) ganzen kunnen worden gedood in de periode vanaf 16 januari tot en met 14 februari en (ii) in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord (het noorden van Zuid-

²³ Hornman M., Koffijberg K., van Oostveen C., van Winden E., Louwe Kooijmans J., Kleefstra R., Vergeer J.W. & Soldaat L. 2024. Watervogels in Nederland in 2021/2022. Sovon rapport 2024/22, pagina 4, RWSrapport BM 24.04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

²⁴ SOVON. 2023. Provinciale Gunstige Referentie Populaties van trekkende populaties van Kolgans, Brandgans en Grauwe Gans en status van broedende Kolganzen in Friesland, Sovon-rapport 2023/63, pagina 11. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

²⁵ <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/grauwe-gans>

Holland d.w.z. boven de grote rivieren) in de periode vanaf 16 januari tot en met 29 februari gebruik kan worden gemaakt van de ontheffing.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren.

Eindconclusie

De grauwe ganzen die gedurende het gehele jaar binnen Zuid-Holland aanwezig zijn, dienen in aanzienlijke mate in aantal te worden beperkt. Daarvoor dient beheerafschot plaats te vinden in het belang van het voorkomen van belangrijke landbouwschade, de vliegveiligheid en ter bescherming van de flora en fauna. Aangezien het voortbestaan van de grauwe gans niet wordt bedreigd en er tevens geen andere bevredigende oplossing is, kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.

Appendices

Appendix I, het aantal aanvragen voor vergoeding van faunaschade veroorzaakt door de grauwe gans waarbij het bedrag groter was dan €250,- euro per schadejaar.

provincie	Zuid-Holland
diersoort	Grauwe gans
getaxeerd_bedrag_diersoort	(Meerdere items)

Schadejaar	Aantal aanvragen >250 euro
2005	64
2006	113
2007	176
2008	216
2009	259
2010	276
2011	309
2012	325
2013	262
2014	196
2015	132
2016	147
2017	199
2018	200
2019	265
2020	320
2021	493
2022	793
2023	1048
2024	1392
2025	1683

Appendix II, het gemiddelde getaxeerde bedrag voor vergoeding van faunaschade veroorzaakt door de grauwe gans per schadejaar.

provincie	Zuid-Holland
diersoort	Grauwe gans

Schadejaar	Gemiddelde getaxeerd bedrag	
2005	€	778,21
2006	€	413,11
2007	€	672,25
2008	€	1.182,92
2009	€	829,18
2010	€	765,68
2011	€	1.388,93
2012	€	1.162,01
2013	€	1.272,20
2014	€	1.408,82
2015	€	2.580,57
2016	€	2.826,76
2017	€	2.964,15
2018	€	3.270,72
2019	€	2.559,01
2020	€	2.868,38
2021	€	3.304,97
2022	€	3.741,98
2023	€	4.584,49
2024	€	4.103,99
2025	€	4.060,66